

De corona handhavingsaanpak van de Inspectie SZW

De Inspectie SZW is de toezichthouder op het terrein van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Dat toezicht is gericht op de naleving van de wet- en regelgeving over arbeidsomstandigheden, de arbeidsmarkt, arbeidsverhoudingen en het socialezekerheidsstelsel. De Inspectie SZW werkt aan eerlijk, gezond en veilig werk en bestaanszekerheid voor iedereen.

Onze aanpak vloeit voort uit hoe arbo is ingebed in de aanpak van infectieziektenbestrijding

Sinds 2005 is door de ministeries van SZW en VWS overeengekomen dat de arbo-invalshoek wordt ingebed in de aanpak van infectieziektebestrijding. Dit betekent dat het een invalshoek is die door deelname van specialisten onderdeel uitmaakt van het OMT en het Bestuurlijk overleg dat VWS op dit vlak organiseert. Voordeel hiervan is dat deze invalshoek daarmee expliciet wordt meegewogen.

Bij die afspraken van VWS/SZW is voorzien dat de verbinding van de infectieaanpak met wat bedrijven ten aanzien van de arbeidsomstandigheden moeten doen, via het kanaal van de risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) loopt. Dit vanuit de gedachte: er komen uit een infectieaanpak adviezen voort en de werkgever dient die, conform de logica van de Arbeidsomstandigheden-wetgeving (Arbowet), te betrekken in zijn RI&E en het plan van aanpak.

Wat doen wij nu?

- De inspectie SZW heeft, om het doen van meldingen in relatie tot corona specifieke risico's te faciliteren een speciaal meldingenformulier en -proces ontwikkeld. Tot en met eind juni 2020 zijn 6030 meldingen binnengekomen waarvan 2133 coronagerelateerde meldingen. Het totaal aantal is daarmee circa driekwart hoger dan in dezelfde periode in 2019. Het aantal niet-coronameldingen is iets hoger, de bulk van de stijging komt voort uit corona. Aandacht in social mediacampagnes voor de contactmogelijkheden met de inspectie hebben daartoe bijgedragen.
- Meldingen van of over corona en van of over arbeidsmigranten hebben prioriteit bij de beoordeling. In veel gevallen is de interventie in eerste instantie telefonisch gebeurd (tenzij er sprake was van ernstige misstanden), waarbij na uitvraag van de melder contact is gezocht met de werkgever en aanwijzingen zijn gegeven om te handelen. En er vond een check plaats op de aanpassingen. Inmiddels controleren we weer ter plaatse.
- Naast de inspecties verdiept de inspectie SZW de informatiepositie over arbeidsmigranten en risicovolle sectoren en bedrijven. Dit gebeurt door gegevens- en bestandsanalyses en 400 gesprekken met arbeidsmigranten op hun woonlocaties. De inspectie heeft een handelingskader opgezet en streeft ernaar dit gezamenlijk verder te brengen met veiligheidsregio's en anderen, zodat de meest bij een concrete situatie passende interventie kan worden ingezet. Zeker nu de problematiek rond besmettingen niet alleen afhankelijk is van werkomstandigheden maar ook samenhangt met vervoer en de woonsituatie.
- Op grond van de informatiepositie werkt de Inspectie conform het Aanjaagteam aan een actieve aanpak rond de glastuinbouw, open teelten, distributiecentra en de vlees- en pluimveeverwerkende industrie, en inmiddels ook in de visverwerking. Daarbij wordt zowel naar de coronamaatregelen gekeken als naar de inzet van flexibele arbeidskrachten en mogelijke misstanden daarbij.
- Met de problematiek rondom slachthuizen is deze aanpak in afstemming met betrokken veiligheidsregio's, de NVWA en GGD'en al het meest vergoed. De inspectie voert ook de komende periode actieve inspecties uit bij slachthuizen, gebruik makend van informatie van NVWA en andere partijen. Zie ook de afspraken rondom het samenwerkingsplatform.

- De inspectie SZW acteert waar het gaat om risico's op de werkvloer en alerteert waar sprake is van achterliggende risico's op het gebied van huisvesting, vervoer en zorg. Speciaal ten tijde van deze coronapandemie is informatie over besmettingen cruciaal.
- Inspectie SZW handhaaft op de werkplek bij het niet voldoen aan de algemene maatregelen ter voorkoming van verspreiding van het Corona virus ^[1]. Dit gebeurt op basis van de zorgplicht werkgever (Arbowet art. 3), RI&E (Arbowet art. 5) en het houden van onderricht en toezicht (Arbowet, art. 8).
- De door sectoren vastgestelde coronaprotocolen hebben geen juridische status en zijn geen vervanging van de geldende wet- en regelgeving. De Arbowetgeving blijft onverminderd gelden.
- Om te zorgen dat bedrijven structureel de coronamaatregelen borgen is aansluiting nodig met de arboregelgeving. Daartoe moeten werkgevers een vertaling en uitwerking maken van generieke protocollen naar hun risico-inventarisatie en evaluatie en het daarbij horende plan van aanpak. Deze RI&E dient vervolgens ter instemming aan de OR worden voorgelegd.
- Sectoren wordt aanbevolen om de arbo-onderdelen uit het protocol te laten doorwerken in de bestaande arbo-systematiek, t.w. de risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) met plan van aanpak op branche-/bedrijfsniveau en de arbocatalogus op sector-/brancheniveau. De 'corona' arbocatalogus kan ter toetsing worden ingediend bij de Inspectie SZW. De inspectie heeft het proces drastisch ingekort zodat een toets niet binnen twaalf weken maar binnen vijf werkdagen plaatsvindt.
- Er zijn tot nu toe twee corona arbocatalogi (Zoetwaren en Pluimvee) bij Inspectie SZW ingediend. Ze zijn niet in behandeling genomen omdat ze te algemeen waren en ook geen invulling gaven van de doelvoorschriften van de Arbowetgeving (vereiste om getoetst te kunnen worden).
- De sector Horeca heeft geen bestaande arbocatalogus (over andere arbo-onderwerpen) waardoor Inspectie SZW niet verwacht dat de Horeca haar coronaprotocol zal omzetten in een arbocatalogus.
- Wij handhaven alleen op de Arbowet en niet op protocollen. Arbocatalogi zijn in de Arbowet verankerd en zijn uitgewerkt in de Beleidsregel arbocatalogi 2019. Op basis van die beleidsregel toetsen wij of een ingediende arbocatalogus invulling geeft aan de doelvoorschriften uit de Arbowet. Als wij een catalogus positief getoetst hebben en de werkgever neemt de maatregelen uit de catalogus dan mag hij/zij ervan uitgaan dat men aan de wet voldoet. Wij gebruiken de catalogus als referentie bij onze handhaving.
- Er is uitbreiding en versterking van de handhavingsmogelijkheden in voorbereiding via de Covid-noodwet en het Arbobesluit. Concreet betreft dit uitbreiding van artikel 28 van de arbowet om bij onvoldoende maatregelen het werk van een afdeling of bedrijf stil te kunnen leggen en aanverwante aanpassingen in het arbobesluit. Het is van belang dat een pandemiebepaling wordt geïntroduceerd in het Arbobesluit zodat de mogelijkheden tot ingrijpen bij zware overtredingen die gerelateerd zijn aan de pandemie-aanpak worden vergroot middels stilleggingen en toepassing bestuursdwang. Dit gaat om situaties waarin werkgevers in ernstige mate niet de noodzakelijke maatregelen treffen die nodig zijn om de kans op besmetting met 2019-nCoV te voorkomen of beperken.

^[1] Zie inspectiewebsitapagina: <https://www.inspectieszw.nl/onderwerpen/toezicht-inspectie-szw-op-coronamaatregelen>